

Statsministerens kontor
Att: Politisk ledelse
Postboks 8001 Dep
0030 OSLO

Fjordfiskenemnda - Oversendelse av uttalelse om fiske etter pukkellaks

Fiskeridirektoratet region Nord er sekretariat for Fjordfiskenemnda (FFN).

Vedlagt oversendes uttalelse fra Fjordfiskenemnda om fiske etter pukkellaks, som sekretariatet er bedt om å oversende til statsministeren, klima- og miljøministeren og fiskeri- og havministeren.

Med hilsen

Erling Johan Johansen
seksjonssjef

Bernt Bertelsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Statsministerens kontor	Postboks 8001 Dep	0030	OSLO

Kopi til:

Nordland fylkeskommune	Postboks 1485	8048	BODØ
Samediggi Sametinget	Åvjevårgaidnu 50	9730	KARASJOK
Troms og Finnmark fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ

Vedlegg

FFN vedtak uttalelse pukkellaks

Vedtak i Fjordfiskerinemndas møte 08.06.2022 – Sak 3 om fiske etter pukkellaks

Fjordfiskerinemndas formål er å styrke forvaltningen av fjordfiskeriene, særlig med vekt på samisk bruk og denne brukens betydning for samiske lokalsamfunn. Virkeområdet er Nordland fylke, Troms og Finnmark fylker (paragraf 1 i Mandat for Fjordfiskerinemnda). Oppgavene til nemnda er blant annet å vurdere situasjonen og utviklingen for det lokale kystfisket, med særlig vekt på samisk bruk, og fremme forslag om målrettede lokalt tilpassede tiltak som kan bidra til å styrke kystsamfunn og samiske lokalsamfunn. Tiltakene kan omfatte tema som rammebetingelser, rekruttering, mottaksstasjoner og andre infrastrukturtiltak.

I forhold til pukkellaksen mener fjordfiskerinemnda det er behov for en realistisk og helhetlig forvaltningsstrategi for denne arten som har vært lenge i norske farvann men som nå har hatt en eksponentiell vekst de siste årene.

Fjordfiskerinemnda viser til «*Hurdalsplattformen – for en regjering utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet 2021-2025*», hvor det på side 23 under «*Fiskeri*» bl.a. fremkommer at regjeringen vil «*Beholde et bærekraftig sjølaksefiske som en viktig næring og kultur- og tradisjonsbærer*». Nemnda legger til grunn at pukkellaksen er definert som en trussel mot den atlantiske villaksen, og at det derfor sesongen 2023 må settes inn betydelige tiltak i fisket etter pukkellaks for at disse målene skal kunne oppnås. Å hindre at pukkellaks kommer opp i elvene for å gyte er svært vesentlig for å ivareta det lokale kystfisket og det materielle grunnlaget for samisk kultur, der laksefiske er en bidragsyter av betydning.

Miljødirektoratet utarbeidet i april 2021 forslag til en nasjonal handlingsplan mot pukkellaks, der det fremgår at det overordnede målet for handlingsplanen er å fjerne så mye pukkellaks som mulig fra norske elver. Dette er ytterligere konkretisert ved at «*målsettingen for handlingsplanen er å hindre at pukkellaks kommer opp i elvene for å gyte. Dette betyr at tiltak som fanger fisken før den går opp i elvene, eventuelt før den når gyteplassene, bør prioriteres.*» Fjordfiskerinemnda slutter seg til målsettingene slik de er formulert i handlingsplanen.

Nemnda har tre overordnede bekymringer knyttet til myndighetenes strategi for pukkellaksen: Strategien er fokusert kun på pukkellaksens fase i elv og ikke i sjø, strategien er ikke basert på kunnskap om uttak av pukkellaks i sjøfasen, og den har ingen strategi for hvordan de store mengdene med fisk skal behandles etter uttak av fisken i elv. Med 2021-sesongen friskt i minne ønsker nemnda å unngå behandling av fisk som bryter med dyrevelferdsloven og som fører til sløsing av ressurser. Det er derfor viktig å sette inn nok menneskelige og økonomiske ressurser til å ta ut pukkellaksen, og samtidig legge til rette for utnyttelse av pukkellaksen som blir tatt ut som en matressurs.

Norge har en velutviklet fiskeriforvaltning som internasjonalt anses verdensledende med hensyn til god forvaltning og utnyttelse av viltlevende marine ressurser. Fjordfiskerinemnda mener derfor at fiskeriforvaltningen bør ha en sentral rolle i forvaltningen av en slik art. Miljøforvaltningen har forvaltningsansvaret for denne invaderende arten med utgangspunkt i at arten i slutten av sitt liv gyter i elver og således kan kategoriseres som anadrom. Arten tar imidlertid ikke til seg næring i elvene, verken som smolt eller gytefisk, og den tilbringer størstedelen av sitt liv i sjøen. Når man i tillegg tar innover seg invasjonens omfang og den allerede store utbredelsen i norske områder – som i lys av forvaltningsregimet på russisk side

trolig bare vil øke ytterligere, finner Fjordfiskerikommisjonen det oppsiktsvekkende at man ikke tar i bruk den etablerte verktøykassen som fiskerinasjonen Norge innehar.

Nærings- og fiskeridepartementet med sine underliggende etater besitter både kapasitet og erfaring i å lage kunnskapsbaserte forvaltningsstrategier både for de store kommersielle fiskeslagene og for en introdusert art som kongekrabben.

Fjordfiskerikommisjonen mener derfor det ville være fornuftig at Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet setter seg sammen og i felleskap utarbeider en helhetlig strategi for pukkellaks, for å nå målsettingene som er formulert i handlingsplanen mot pukkellaks.

Herunder må det vektlegges at denne ressursen representerer høyverdig mat og store verdier som har et potensiale for verdiskaping og kan komme kystbefolkningen i utbredelsesområdet til gode.

Fjordfiskerikommisjonen mener derfor sjøfasen for denne arten må vies langt større oppmerksomhet. Det vil også være i tråd med de vurderingene som gjøres i handlingsplanens kapittel 6.5:

Formålet med utsetting av pukkellaks i Nordvest-Russland var utvikling av et kommersielt sjøfiske, i likhet med det som foregår i Stillehavet. Selv etter 70-80 år med pukkellaks i Kvitsjøen og Barentshav-området har et kommersielt fiske ikke blitt en realitet (Alekseev mfl. 2019). I norske farvann vil forekomsten av pukkellaks trolig være enda lavere. Krokogarn og kilenot kan likevel være effektive redskaper i fjordene, men de standard maskeviddene som brukes i ledegarn og fangstkammer for å fange laks er for store til å lede og fange de minste pukkellaksene effektivt. Slike redskaper må derfor modifiseres for å bli effektive mot pukkellaks. Samtidig ble det faktisk fanget et stort antall pukkellaks i det ordinære sjølaksefisket i 2019 (totalt 5400 pukkellaks, det vil si ca. 10,5 tonn, Statistisk Sentralbyrå (www.ssb.no)). Dette viser at bruk av standard maskevidder i krokogarn og kilenot bidrar til å redusere mengden pukkellaks som kommer til elvene. På den annen side vil et rettet uttaksfiske mot pukkellaks i sjøen, resultere i en betydelig bifangst av stedege laksefisk (laks, sjøørret, sjørøye) fra blandede bestander (Svenning mfl. 2011a, Næsje mfl. 2013b). Ved å redusere maskeviddene i forhold til det som vanligvis brukes i dette fisket (58 mm), kan fangsten av pukkellaks trolig økes, og faren for å skade større laks reduseres, men det vil samtidig føre til større bifangst av sjøørret, sjørøye og små laks (Svenning mfl. 2011a, b, Næsje mfl. 2013b). Mindre maskevidder vil også øke strømfanget i kilenot og krokogarn og påvirke hvilke lokaliteter som kan brukes. Fangst av pukkellaks i havet både ved Havforskningsinstituttets forskningstokt og i kommersielle fiskerier vil gi verdifull informasjon om artens biologi og utbredelse i disse områdene. Videre kan daglig informasjon om fangst av pukkellaks i krokogarn og kilenøter nær kysten og i fjordene også gi mye ny kunnskap om pukkellaksens vandringsmønster og -hastighet på vei mot elvene. En avtale med enkelte sjølaksefiskere om daglig rapportering av pukkellaksfangster, kan gi miljøforvaltningen og forskningen slik nyttig informasjon.

Selv om handlingsplanen slår fast at det både a) er behov for mer kunnskapsinnhenting om pukkellaksens adferd i sjøen, og b) at det er et potensial for å ta ut pukkellaks også i sjøen, så er tiltakene i all hovedsak rettet mot elvene. Dette er begrunnet med at fangst på pukkellaks vil medføre uønsket bifangst av atlantisk laks. Dette vil imidlertid også være et dilemma ved tiltak som settes inn i elvene. Derfor burde man etter fjordfiskerikommisjonens mening søke

kunnskap, innovasjon og gjøre forsøk også i sjøen. Ifølge naturmangfoldloven §8 skal beslutninger som berører naturmangfoldet bygge både på vitenskapelig kunnskap og erfaringsbasert kunnskap som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet. Det er derfor viktig å legge til grunn både sjølaksefiskeres erfaringsbaserte kunnskap og mer forskning på pukkellaksens utbredelse i sjø, som kan bidra til betydelige uttak av pukkellaks i de fjordene som er tilknyttet lakseelver. Det faktum at pukkellaksen har et annet vandringsmønster og ikke går opp i elvene på samme tid som den atlantiske laksen gir grunnlag for et rettet fiske mot pukkellaks.

Fjordfiskenemnda påpeker at pukkellaksen er fangstbar og av høy kvalitet som matfisk mens den er i sjøen. Denne betydelige ressursen har vi en moralsk plikt til å utnytte som en økonomisk ressurs som kan styrke kystfisket samtidig som spredningen av pukkellaks blir bekjempet. Det er viktig å gi aktører på mottakssida muligheten til å ta imot og eventuelt videreforedle pukkellaksen for lokale og internasjonale markeder.

Det er et paradoks at det i praksis er forbudt å fiske etter pukkellaks i sjøen, samtidig som arten defineres som fremmed og uønsket. Uten at det åpnes for et effektivt sjøfiske etter pukkellaks, vil det neppe være mulig å bekjempe denne nye arten i norske vassdrag. Selv om det i enkelte vassdrag vil kunne gjennomføres et intensivt fiske, kan man ikke se bort fra at det i flere vassdrag vil være umulig eller svært vanskelig å få til. Under alle omstendigheter vil det være svært ressurskrevende. For mange av disse vassdragene er ordinært laksefiske stengt. Å utelukke fiske etter pukkellaks i sjøen er å gå i motsatt retning av handlingsplanens mål om å hindre pukkellaksen i å komme opp i elvene for å gyte. Slik tiltakene i handlingsplanen nå er utformet, går jo strategien faktisk ut på å *vente* til pukkellaksen kommer opp i elva før noe gjøres. Dette er høyst kritikkverdige. Det er også etisk betenkelig at elvefangstene av denne høyverdige matfisken regelrett dumpes.

Fjordfiskenemnda finner ikke rimelige svar på hvorfor det ikke legges større vekt på å stoppe pukkellaksen i sjøen. Det burde som et minimum allerede i 2022 blitt gjennomført et begrenset forsøk med kilenot i samtlige kyst- og fjordområder i Nord-Norge, samt utprøvd ny teknologi/fangstmetoder som kan være effektivt for uttak av pukkellaks i sjøen. Dette for å være best mulig forberedt til neste års store invasjon. Sjøfiske bør også inngå i en ressurskartlegging av bestanden; selvsagt i kontrollerte former.

Nemnda stiller et stort spørsmål ved det faglige grunnlaget for å utsette eller avvise fiske etter pukkellaks i sjøen. Det må legges opp til et målrettet sjøfiske av den invaderende pukkellaksen. Det må vurderes nærmere hvor mye bifangst av andre arter som kan aksepteres, og hvordan uønsket bifangst skal minimeres, både i sjø og elv. Uten at man tar i bruk Norges velutviklede verktøykasse og handler nå, er det dessverre stor risiko for at tiltak iverksettes for seint, at tiltak med potensielt stor effekt ikke settes i verk – og at man dermed ikke når målene i handlingsplanen.

Oppsummert råder Fjordfiskenemnda regjeringen til å:

- Sette fiskeriforvaltningen inn i arbeidet mot pukkellaksen sammen med miljøforvaltningen
- Hente inn mer kunnskap og sette inn et effektivt uttak av pukkellaksen i sjøfasen
- Gå gjennom regelverk knyttet til omsetning, mattrygghet mv. for å kunne utnytte pukkellaksen som en ressurs.